

**Pobrezia,
desberdintasuna
eta gizarte
bazterketa**

Orion

ORIOKOU DALA

Laburpena

Berio Pasealekua 11, 20018 Donostia
Tel. (+34) 943 31 00 34
siadeco@siadeco.eus / www.siadeco.eus

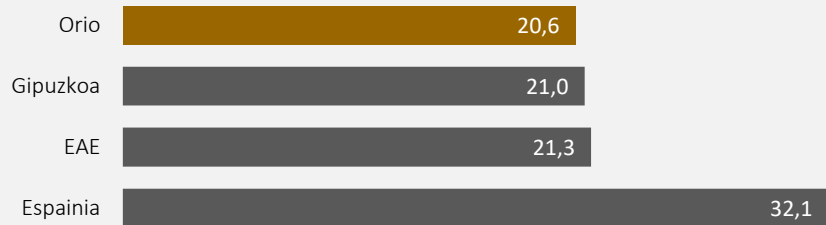
Siadeco^x
ikerketa aplikatua

Pobreziak, desberdintasunak eta gizarte bazterketak Orion zer nolako eragina duten aztertu du Siadeco Ikerketa Elkartek 2018an, Oriko Udalaren enkarguz. Horretarako, gaiaren inguruan Europa mailan erabili ohi diren adierazleei buruzko informazio kuantitatiboa biltzeko inkesta burutu du. Hura osatze aldera, metodologia kualitatiboak erabili ditu, udalerriko eragile ezberdinetako informatzaile kualifikatuen azalpenak eta hausnarketak jasotzeko.

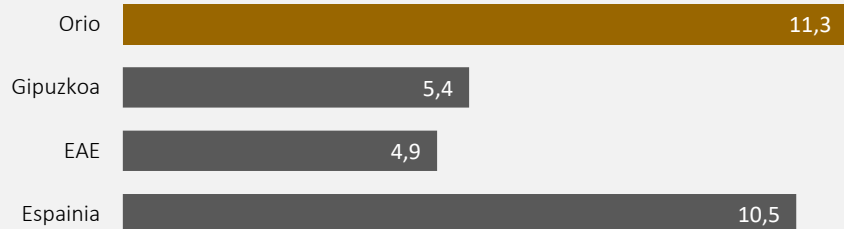
Ikerketak emandako emaitzen arabera, ondorio nagusia da Oriko **etxebizitzaren %10etan, 200 etxebizitza ingurutan, pobrezia eta gabezia egoera larriak jasaten dituztela**. Egoera horiekin lotuta, **diru-sarrera baxuenak dituztenen eta diru-sarrera altuenak dituztenen arteko aldea handia da** udalerrian. **Pobreziak gehien kolpatzen duen kolektiboa etorkinena da**, atzerrian jaiotakoena eta euren familia-taldeena. Kokapenari dagokionez, Alde Zaharra, Aita Lertxundi kalea eta Anibarko Portua dira egoera larrienak kontzentratzen dituzten zonaldeak.

Inguruko lurralde-eremuekin alderatuta, pobrezia atalasetik beherako diru-sarrerak dituzten biztanleen ehunekoari erreparatuta, Orio Gipuzkoaren eta EAEn mailan dago. **Pobrezia larriari dagokionez, ordea, lurraldearen eta autonomia erkidegoaren ehunekoa bikoiztu egiten du Oriok**, Espainiako estatuaren mailan kokatzeko. Pobrezia erlatiboan bizi direnen ehunekoa txikiagoa da, beraz. Pobreziak pobrezia dira Orion, beste era batera esateko. Diru-sarreraren arteko aldeari dagokionez ere, estatukoarekin antza handiagoa du Oriko errealitateak, Gipuzkoakoarekin eta EAEkoarekin baino.

Pobrezia atalasan azpitik bizi den biztanleria (%)

Pobrezia larriaren tasa (%)

Gini koefizientea

Pobrezia atalasa: kontsumo-unitateko errenta baliokidearen medianaren %60.

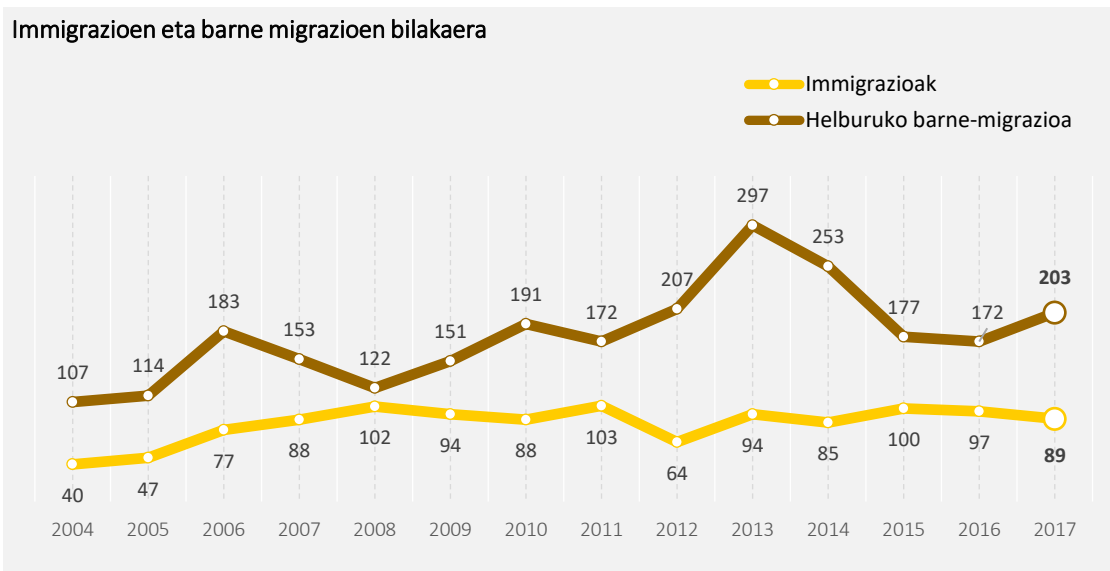
Pobrezia larria: kontsumo-unitateko errenta baliokidearen medianaren %40tik behera.

Gini koefizientea: 0 berdintasun perfektua litzateke (pertsonek guztiak diru sarrera berdina) eta 100 erabateko desberdintasuna (pertsonek batek diru-sarrera guztiak, eta beste guztiak batere ez).

Iturria: Siadeco 2018, GFA-Gizarte Politikako Departamentua 2014, EJ-Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila 2016, INE 2017, EAPN 2018.

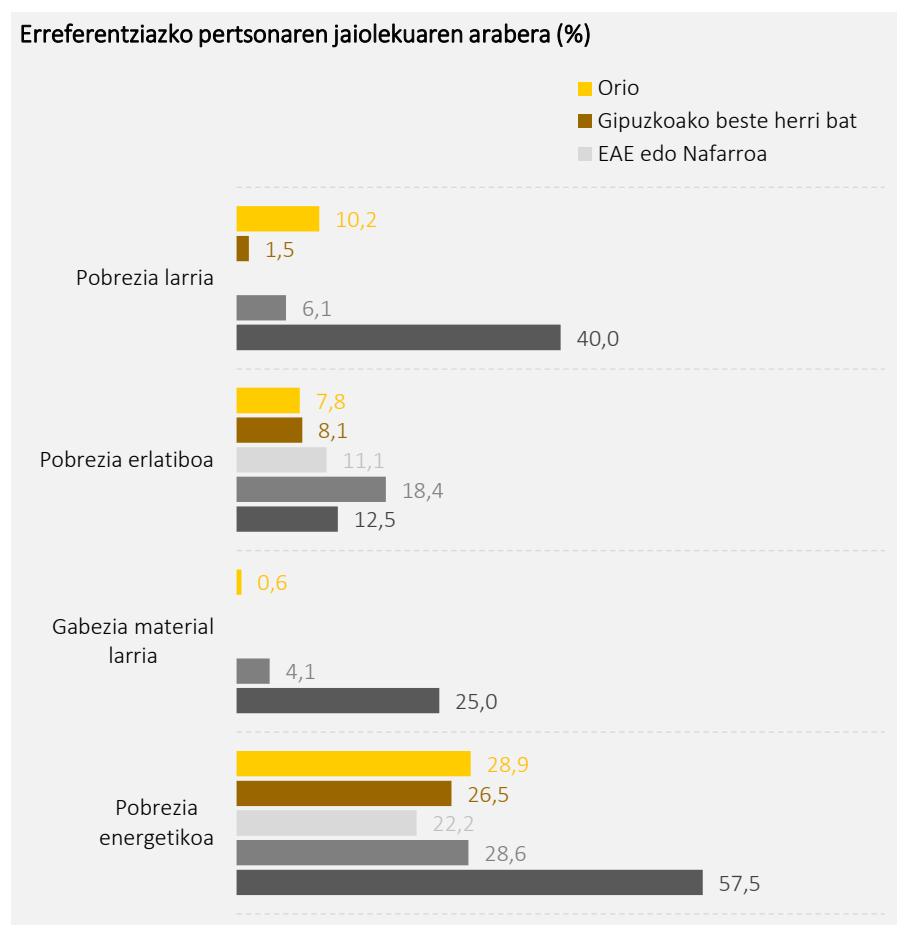
Bilakaeraren ikuspuntutik, udalerrian pobreziaren, desberdintasunaren eta gizarte bazterketaren inguruko beste ikerketarik egin ez baldin bada ere, badirudi egungo egoerak lotura estua duela udalerriak azken hamar-hamabost urteetan jasan dituen aldaketa sakonekin. **Izan ere, Orioko biztanleriak hazkunde handia izan du, baina bi maila sozioekonomiko nabarmen bereiz daitezke udalerriak hartutako herritar berrien artean.** Alde batetik, inguruko herrietako jende asko erakarri du Oriok, batez ere, kokapen eta komunikazio onak dituelako eta etxebizitzaren prezioa merkeagoa delako, Donostiarekin eta Zarautzekin alderatuta. 2009-2014 epean eman zen hazkunderik handiena, alde horretatik.

Inguruko herrietatik Oriora bizitzera joandakoetako asko gazteak dira (inkestako datuen arabera, 26-40 adin tartean, Orion jaiotakoehuneko eta Gipuzkoako beste udalerrri batean jaiotakoena berdina da: %34). **Erdigunetik ibai aldera eta hondartza aldera eraiki diren etxebizitza berrietan kokatu dira,** eta Oriotik kanpo lan egiten dute, batez ere. **Maila sozioekonomiko ertain-altua** dute, horien artean apenas ematen baita pobrezia edo gabezia egoera larririk. Fenomeno horrekin lotuta, batez besteko errenta hazi egin da Orion, azken urteetan.

Iturria: Eustat 2017, Siadecok landua

Aldi berean, alabaina, **atzerriko herrialdeetan jaiotako etorkinak ere hartu ditu Oriok**. Inguruko herrietatik etorritakoak baino gutxiago dira, kopuru absolutuetan, baina ikerketaren helburua kontuan hartuta, arreta gune nagusi bilakatu dira. Izan ere, **atzerrian jaiotako erreferentziazko pertsona¹ duten etxebizitzaren erdietan baino gehiagotan pobrezia atalaren azpitik bizi dira. %40 pobrezia larria**. Gainera, laurdenak gabezia material larria jasaten du, eta %57k pobrezia energetikoa. Horiek horrela, batez besteko errenta igo den bezala, udalerrian Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta jasotzen dutenen ehunekoa ere igo egin da.

Iturria: Siadeco, 2018

¹ **Erreferentziazko pertsona:** familiako beste kideen ahaidetasun-harremanak zehazteko kontuan hartzen den pertsona da. Familia nuklearretan aita da erreferentziako pertsona, edo aitarik ez badago ama. Nukleo anitzeko familietan ere aita izango da erreferentziako pertsona, edo aitarik ez baldin badago ama, belaunaldi zaharrenekoa edo belaunaldi beraren barruan zaharrena dena. Familia nukleorik ez baldin badago, ahaidetasuna duten pertsonak egon zein ez, pertsona zaharrena izango da erreferentziako pertsona. Familia bakoitzean erreferentziako pertsona bakarra egongo da. *Iturria: Eustat.*

Pobrezia energetikoaren ehuneko handia lotuta dago, neurri handi batean, hezetasun arazoekin. Alde zaharrearan dute eragin handiena, etorkin gehien bizi den zonaldean, hain zuzen ere. Dena den, udalerrri osoan hedatutako arazoak direla antzeman daiteke ikerketa honetan, etxebizitzan %27,5ek jasaten baitu (800 etxebizitza inguru). Nabarmendu, era berean, etxebizitzan %8,5etan (190 etxebizitza inguru) oztopo arkitektonikoak daudela, mendekotasuna duten pertsonak bizi direlarik.

Badaude beste bi arrisku-talde, pobrezia eragin nabarmena jasaten dutenak: erreferentziako pertsona langabezian duten familia-taldeak eta guraso bakarreko familiak. **Erreferentziako pertsona langabezian duten etxebizitzan %40tan pobrezia larrian bizi dira**, eta %30etan pobrezia erlatiboan. Gurasko bakarreko familiei dagokienez (ama bakarrek dira, batez ere), %15,6k jasaten du pobrezia larria, eta %18,8k pobrezia erlatiboan. Familia edo talde motari erreparatuta, bestalde, azpimarratzekoa da pobrezia larria altua dela “Beste familia mota bat” (%22,2) eta “Ez da familia taldea” (%20) multzoetan. Hiru belaunalditako senideak dituzten familiak, etxebizitza elkarbanatzen duten familiak edo senide ez direnen taldeak daude, besteak beste, egoera horien atzean.

Erreferentziako pertsonaren lan-egoeraren arabera (%)

		Bere kontura egiten du lan	Familia-negozioan egiten du lan	Soldatapeko enplegu mugagabea edo aldi baterakoa dauka	Aldi baterako baja gaixotasunagatik edo amatasunagatik	Etxeaz arduratzen da	Erretiratu, erretiro aurreratua, ez da gehiago ari	Baliaezintasuna/ezgaitasuna	Langabezian	Guztira
Pobrezia	Erlatiboa	7,9	0,0	5,3	25,0	50,0	11,6	0,0	30,0	9,7
	Larria	5,3	33,3	7,8	25,0	50,0	5,0	0,0	40,0	9,5
Gabezia material larria		0,0	0,0	3,4	0,0	50,0	0,0	0,0	16,7	3,4
Pobrezia energetikoa		21,1	0,0	35,0	0,0	50,0	21,5	50,0	50,0	30,7

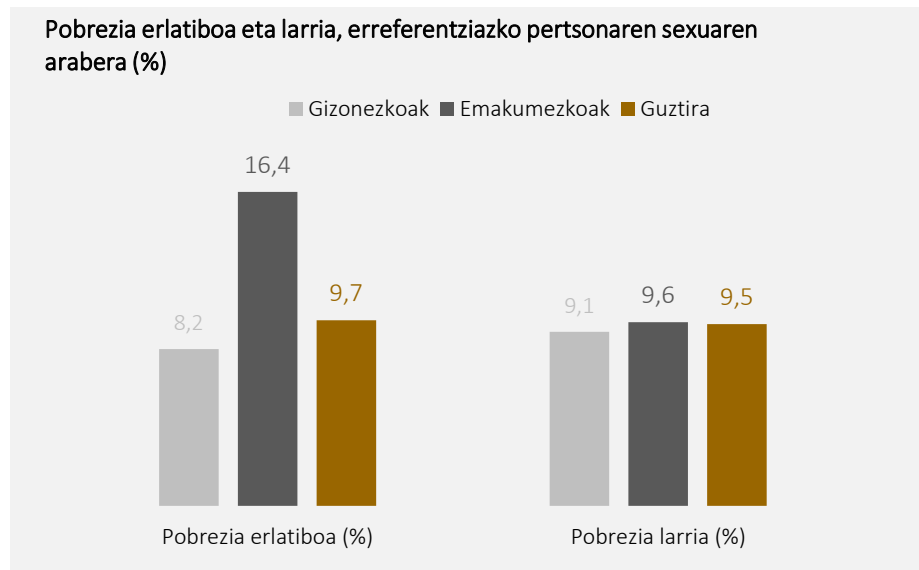
Iturria: Siadeco, 2018

Pobrezia larrian bizi direnek jasaten dituzten zenbait egoera irudikatze aldera, nabarmentzekoak dira inkestan bildutako zenbait datu. Esate

baterako, Orioko **100 etxebizitza** ingurutan argindarra, ura, gasa edo bestelako erregaiak ordaintzerakoan atzerapenak izan dituztela, edo ez dituztela ordaindu. Horrekin lotuta, **100 etxebizitza** ingurutan hotza pasa dute azken urtean, etxebizitza tenperatura egokian mantentzeko ezintasunagatik. 100 etxebizitza pasatxo dira, hain zuzen ere, euren burua nahiko pobretzat, pobretzat edo oso pobretzat dutenak, eta beste hainbeste, pertsona okupaturik, pentsiodunik edo langabezia prestaziorik jasotzen duen pertsonarik gabeak. **Azken urtean gosea pasa dutenak gutxiago dira, baina 50 familia-talde dira, hala ere.** Muturreko kasuekin lotuta, sukalderik (etxetresna elektrikoa) edo garbigailurik ez duten etxebizitzak detektatu dira. Inkestako emaitzen arabera, 15 inguru izan daitezke Orion.

Pobrezia “arinago” bat ere badago, horren larriak ez diren egoerekin lotua, eta biztanleriaren ehuneko handiago bati eragiten diona. Esate baterako, **Orioko 300 etxebizitza** ingurutan arropa, elikadura edo etxebizitza gastu oinarrizkoak murriztu behar izan dituzte. **300 etxebizitza** ingurutan, era berean, ez dute urtean aste betez oporretan joateko aukerarik izan.

Pobrezia erlatiboarekin lotutako egoerak izan daitezke horiek. Alde horretatik, badaude horren egoera larriak bizi ez dituzten arren, zaurgarritasun arriskua duten kolektiboak. Azpimarratzekoa da, esate baterako, **erreferentziatzko pertsona emakumea duten familia-taldeetan, pobrezia erlatiboa erreferentziatzko pertsona gizonezkoa duten familia-taldeetakoaren bikoitza dela: %8,2 erreferentziatzko pertsona gizonezkoa denean eta %16,4 emakumezkoa denean.**

Iturria: Siadeco, 2018

Era berean, **erreferentziako pertsona adinekoa denean pobrezia erlatiboa altua da, gainerako adin-tarteekin alderatuta**: %17koa 61-70 urte arteko erreferentziako pertsona duten etxebizitzetan, eta %10,7koa 70 urtetik gorakoa dutenen kasuan. Datu horrekin lotuta, erreferentziako pertsona erretiroa hartutakoa den etxebizitzetan %11,6tan pobrezia erlatiboan bizi dira. Familia-talde motari dagokionez, nabarmendu beharra dago pertsona bakarreko etxebizitzetan pobrezia erlatiboa %12koa dela.

Adin-tarteen arabera_Erreferentziako pertsona (%)

		17-25 urte	26-40 urte	41-50 urte	51-60 urte	61-70 urte	>70 urte	Guztira
Pobrezia	Erlatiboa	33,3	5,6	9,7	9,0	17,0	10,7	9,7
	Larria	33,3	10,3	10,7	11,9	6,4	6,0	9,5
Gabezia material larria		0,0	0,0	6,5	3,9	4,5	0,0	3,4
Pobrezia energetikoa		21,1	66,7	35,5	34,0	40,3	14,9	30,7

Iturria: Siadeco, 2018

Kasu larrienekin baino, pobrezia “arinago” batekin lotu daitezke, beraz, adinekoak. Bestelako arazo batzuk jasaten dituzte, gainera: 61-70 urte artekoen %21,1ek hirugarren pertsonetikiko mendekotasuna duela adierazi du, eta %4,4k bakardadea edo tristura sentitzen dituela. 70 urtetik gorakoen artean %36,4koa eta %9,1koa dira portzentaje horiek.

Edonola ere, eta biztanleria osoaren adin-tarteak kontuan hartuta, **agerikoa da pobrezia gazteenengan duen eragina. Izan ere, asko dira euren familiaren egoera ahularen eragina jasaten duten haur eta gazteak.** Bereziki azpimarratzekoa da 17 eta 25 urte artekoen %14 bizi dela pobrezia erlatiboan dauden etxebizitzetan, eta %20,9 pobrezia larrian daudenetan. Hortik behera, 6-16 urte artekoen %13 eta 6 urtetik beherakoen %16,5 bizi da pobrezia larrian.

Adin-tarteen arabera _ Biztanleria osoa (%)

		<6 urte	6-16 urte	17-25 urte	26-40 urte	41-50 urte	51-60 urte	61-70 urte	>70 urte	Guztira
Pobrezia	Erlatiboa	8,3	8,9	14,0	5,6	11,5	7,3	16,7	9,9	9,3
	Larria	16,5	13,0	20,9	11,2	10,4	8,8	6,7	5,0	11,3
Gabezia material larria		0,0	6,4	7,3	4,7	5,6	3,1	4,4	0	0
Pobrezia energetikoa		21,1	39,4	39,1	36,0	36,0	33,3	37,2	15,6	21,5

Iturria: Siadeco, 2018

Metodologia kualitatiboen bidez, inkestako emaitzetan horren agerikoak ez diren informazio eta ikuspuntu osagarriak bildu ahal izan dira. Alde batetik, **bertakoek etorkinekiko duten abantaila handiena “koltxoia” dela,** senideen edo inguruko babesa. Horrekin lotuta, nabarmendu inkestako etxebizitzetan %8,8k jaso duela laguntza ekonomikoa azken urtean, gehien-gehienek (%7,8) senide, lagun edo bizilagunena. Babes horrek bertakoen arazo asko estaltzen dituela uste dute informatzaileek, eta pobrezia eta gabezia egoeren aurkako babes handiena dela. Baita enplegua baino gehiago ere, gaur egun, zabaltzen ari den eta gazteei eragiten dien “prekarietatea” dela eta. Bestetik, adinekoen zaugarritasunari dagokionez, azpimarratu dute Orion gizon-emakume askok pentsio baxuak eduki arren ondasunak dituztela, eta ondorioz ezin dutela pentsio osagarririk jaso.

Udalerriak azken hamar-hamabost urteetan jasandako aldaketa handiekin lotuta, **integrazioa eta kultur-aniztasuna landu behar direla** uste dute solaskideek. Behar hori berresten duen inkesta-datua da Orioko biztanleengan eragin gehien duen arazo soziala gaitzespena dela, eta atzerrian jaiotakoen %16,4k jasaten duela. Alde horretatik, ikastetxeen eta eskolaz kanpoko jardueren garrantzia azpimarratu dute informatzaileek. Bestalde, agerian gelditu da Orioko Udalak Gizarte Zerbitzuak eraberritzeko eta udalerraren beharrianetara egokitzeko beharra duela. Adinekoen kolektiboari zuzendutako zerbitzu eta prestazioez gainera, beste kolektiboen arazoei ere erantzunez, eta “harrera-leihatila” zerbitzua eskainiz.

Pobrezia eta gabezia egoera gehien pilatzen dituzten gunek Orion

Iturria: Orioko Udala, Siadecok landua.